

Revolutionen som teater

Schiller/Markmann *Røverne*, Aalborg Teater

Af Elin Andersen

Schiller var kun 22 år, da han skrev *Røverne* i 1785. Ikke desto mindre står det centralt i *Sturm und Drang* dramatikken, skrevet af en ung digtergeneration med store følelser og samfundsmæssigt engagement i oprør mod de enevældige fyrstedømmer, som Tyskland dengang var opdelt i. I Aalborg er Schillers oratoriske patos omsat til paroler og scenisk energi i en overrumplende udstyret nyfortolkning af klassikeren, tilpasset teatrets lille scene.

Handlingen er kort fortalt: En familiekonflikt væves ind i et politisk spil om magt, frihed og retfærdighed. Herskeren i landet Maximilian har to sønner, den ældste og foretrukne Karl studerer i udlandet og deltager i demonstrationer og optøjer. Franz den yngste derhjemme har Maximilian ingen tiltro til. I sin misundelse sætter Franz rygte i gang om Karls udsvævende liv og overtaler faderen til at afskrive Karl i et brev skrevet af Franz. Da Karl får brevet bliver han rasende og stiller sig i spidsen for en politisk terrorgruppe, hvis mål er at dræbe magthaverne, i første række Maximilian. Imens venter Franz utålmodigt på faderens død, selv et rygte - spredt af Franz selv - om Karls død slår ikke den gamle ud, Franz får derfor faderen spærret inde, erklærer sig som hersker og tvinger Amalie, Karls kæreste til at gifte sig med ham. Den politiske vold eskaleres og når frem til slottet, hvor alt ender i mord og kaos og alle dør.

Det er således et kendt tema: en broderstrid om den fædrene arv, der her udspilles på sin særlige facon. Schillers volumen er stærkt beskåret i Markmanns udgave. Handlingen er tilføjet moderne elementer og sproget er ført up to date. Episke indslag og frontalspil veksler

rapt med scenerier og komikken har helt fortrængt det tragiske perspektiv hos Schiller. Hvorfor dette bratte genreskift?

Spektakulær udfoldelse

Hos Schiller skifter sceneriet mellem de böhmiske skove, hvor røverne/oprørerne holder til og Residensen med Maximilian, Franz, Amalie og tjenerskab. I Aalborg er skuepladsen en tom scene, afrundet af en skumgummibeklædt bagvæg. Sceneskiftet mellem de to grupper sker med kostelige indtog og markante skift. Noget der i høj grad medvirker til forestillingens *high energy*. Grundkostumet er hvide underbukser, en (habit)jakke m.m. og sorte støvler fuldender figuren. Så turde forestillingens burleske niveau være klart signaleret

Ind drøner Maximilian (Henrik Weel) med papirkrone på sin 'tronstol' en elektrificeret handicapstol, en ellert med indbygget mikrofon, efterfulgt af tjeneren Herman i firedobbelt udgave. Det er et scoop at gange Herman med 4 og at lade de samme skuespillere blive til røverne i parallelsenerne (Brolin-Tani, Kastrup Mathew, Caspar J. Berg og Allan H. Jensen). De bærer på en tvær Amalie (Christine Gjerulff) i strømpebukser og med sammenbidt krigsmalet ansigt. Magtens skrøbelighed kommer snart til syne. Da Franz (Jakob Hannibal) på snedig og sindrig vis får tegnet et billede af Karl som kriminel, vakler Maximilian på 'tronen' og indvilger i at afskrive Karl, hvorefter han tøffer ud på sin ellert med en rød løber i en hale efter sig.

Røvernes indtog er ikke mindre spektakulært. For fuld musik med gethoblastere på skuldrene marcherer de ind med Karl (Andreas Jebro)

svansende i spidsen iklædt pels. De deler vimpler ud og vil have tilskuerne med på parolerne: "Ned med tyrannerne" - død eller frihed" etc. Karl er en revolutionær fantast. I det han kalder "kastratårhundredet" vil han gerne stille sig i spidsen for nogle lig sig selv i kampen for en republik "mod hvilken Rom og Sparta var nonneklostre ". Han har det mest i munden som medkæmperen, anarkisten Spielberg, som selv kun vil kaos, rigtig peger på. Især tøver Karl, fordi faderen står øverst på den liste af tyranner, de vil bekæmpe. I et senere indtog, hvor røverne er maskeklædte og speeded op af heavy metal-musik, modtager Karl så brevet om faderens afskrivning. *Brevet* som har været skyld i så mange fatale vendinger i dramahistorien gør således også sin fulde virkning her. Det er raseriet over tabet af faderkærlighed og ikke den politiske agenda, der får Karl til at stille sig i spidsen for en terrorgruppe. Spielberg spidder ham med kommentaren: "er det den samme Karl, som for få dage siden bekendtgjorde, at han ingen familie havde?"

Franz' vej til magten er udspekuleret, som når han hykler sorg over Karls død, men også han bliver oprørt, da Maximillian ikke vil betro ham tronen. Han får den følgagtige Herman-atter i 4 udgaver - til at binde faderen i tape og bære ham ud i procession til et hemmeligt sted. Franz indtager herefter tronstolen og sætter papirkronen på hovedet. Hvad vil han bruge magten til? Især til at give sig hen i discodans og forstørre sit eget narcissistiske univers helt bogstaveligt med en kæmpefotostat - af sig selv. Amalie derimod lader sig ikke så let indtage, selv om hun bogstaveligt stikker hovedet i busken, dvs. skumgummiet, da Franz lyver over for Maximillian. Schillers kvieøjede harpespillende og indtil døden trofaste Amalie optræder her i en på en gang spøjs og grim skikkelse. Hun afviser konstant Franz' frieri, indtil han truer med at tage alle midler fra hende. Da forstår hun at slå en handel af. "I tilbyder mig noget, jeg tilbyder Jer noget" siger

hun , hvorefter hun på alle fire henover Franz foretager sig noget, der ligner en voldtægt af ham. Det er mere end han kan tage imod.

Hvem er tyrannen?

Oprørerne nærmer sig slottet med vild musik og terror, kaster om sig med jakker og hver af dem betegner et offer for 'revolutionen'. Skumgummimuren brydes ned, mens scenegulvet slås i stykker og Maximillian trækkes op af hulen som en anden kendt tyrant i nyere tid. På grotesk vis går de to adskilte scenerier nu i clinch med hinanden, idet Franz med tilskuernes hjælp midt i tumulten forsøger at gennemføre et vielsesritual med den totalt dopede Amalie på ellerten. Alt ender i larmende kaos - jakker flås af hinanden. Til sidst står Karl tilbage, inden han smider sin pels.

Således rives den klassiske konstruktion af kærlighed, idealisme, filosofisk refleksion grumt og vitalt ned for øjnene af os. Ikke for ingenting kalder forestillingen sig for en brutal komedie. Hvor peger disse brutale løjer hen?

Umiddelbart før Maximillian likvideres konfronteres han med Karl. Faderen bebrejder ham den: "blodtørstige adfærd, de forfuldede lig, barneskrigene". Han vil ikke forandre verden, men "sprænge den i luften". Karl forsvarer sig med fraser fra en velkendt revolutionær retorik i det 20. århundrede: "Revolution er kamp ... vigtigere end det enkelte menneske etc."

Inden for murene

Karl kritiserer kapitalismen: "Vort land er besat...af kapitalens brutale tyranner, som har nedsat sit eget despotiske og menneskefjendtlige styre.." Den retorik kunne til nød få lydørhed i 1970'erne, men ikke i 2013. Det samme gælder Spielbergs paroler. I dag er den største kritiker af kapitalismen, kapitalismen selv. Demonstrationer i det kriseramte Europa retter sig mod regeringer og korruption, ikke mod kapitalismen. En

protestbevægelse som *Occupy Wall Street* er mere eller mindre gået i sig selv igen eller er inviteret inden for i Danske Bank. Hvad er der at hælde sit hoved til? Findes der ikke længere utopier - kun parodier?

Karl giver dog et fingerpeg med sine meta-kommentarer i røvernes indledende optrin, hvor tilskuerne opmuntres til at 'opføre' en demonstration med banden. Som Karl konkluderer vil folk hellere have et billigt grin i teatret end gå i demonstration på gaden. Det er en klædelig selvironi, der forhindrer banden i at blive patetisk. Til gengæld bliver energien jo også inden for murene, peger tilbage på teatret i sig selv. På samme tid er det en attitude, der kan række tilbage til *Sturm und Drang* generationens folk, for så vidt de var på det rene med at deres emancipationsfantasi måtte ende med at blive lukket inde i teatret.

Røverne - nyfortolket af Thomas Markmann
Instruktion Therese Willstedt
Scenografi Jonas Fly Filbert
Aalborg Teater

Elin Andersen

Tidl. lektor på afd. for Dramaturgi på Institut for Kunst og Kommunikation, Aarhus Universitet - har skrevet og redigeret bøger og talrige artikler i årenes løb.
